

НОВІТНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО КІНОПРОКАТУ

*(оглядова довідка за матеріалами преси,
неопублікованими документами та Інтернету 2014–2015 рр.)*

Кінематографія є важливою складовою української культури, кращі досягнення та здобутки якої широко відомі у світі. І сьогодні українські кінематографісти успішно виконують складні завдання зі створення та реалізації сучасної моделі кінематографа, а молодь приймає творчу естафету від корифеїв, примножуючи традиції вітчизняного кіно. Та успішний розвиток кіновиробництва тісно пов'язаний з функціонуванням кінопрокату. Саме успішний, прибутковий кінопрокат має підготувати фінансову базу для розвитку кіновиробництва, подолати економічні проблеми українського кіно.

Сьогодні в Україні діє 384 кінозали, оснащених найсучаснішою апаратурою, у великих містах продовжується будівництво багатозальних кінотеатрів-мультиплексів.

Станом на початок 2014 року працювало 466 кінозалів, однак через тимчасову окупацію Криму та військову агресію Російської Федерації на сході України втрачено 82 кінозали.

Загальний бокс-офіс кіно-театральних релізів у 2014 році склав більше 942,7 млн. грн. Кінотеатри відвідали більш, ніж 20,1 млн. осіб, при цьому середня вартість квитка склала близько 47 грн. Порівняно із 2010 роком приріст склав близько 5 млн. відвідувань. Відношення кількості глядачів в 2014 році до 2013 року складає -3 %, що можна пояснити втратою кінозалів через тимчасову окупацію Криму та війною на сході України. Середня відвідуваність кінотеатрів становить лише 0,44 разів на 1 людину на рік – один з найнижчих показників у Європі. Для порівняння, кількість відвідувань кінопереглядів у 1990 році склала 552 млн. відвідувань.

Всього протягом 2014 року в національний кінопрокат вийшло 255 фільмів, при цьому було представлено рекордну кількість українських фільмів – 15 вітчизняних повнометражних стрічок (з них 8 створені за державної фінансової підтримки) та 1 збірка короткометражних картин, що складає приблизно 5,8 відсотка від загальної кількості фільмів у прокаті. Іноземні фільми зібрали 922 мільйони, вітчизняні – 20 мільйонів. Тож, касові збори українських фільмів складають лише близько 2,5 % від загального бокс-офісу в Україні, тоді як у країнах Європи цей показник сягає 30-60 % [1, 2].

А з початку 2015 року у вітчизняний прокат вже вийшло 13 українських фільмів. Серед них 5 документальних, 1 збірка короткометражок, 7 повнометражних художніх фільмів. 6 кінострічок знято у копродукції з іншими країнами, а 7 – повністю українські. Тобто, тенденція до збільшення вітчизняного кіно у прокаті триває [3].

Водночас, як представники преси, так і фахівці кіногалузі констатують, що ситуація з кінообслуговуванням населення не відповідає потребам суспільства. З одного боку, завдячуючи приватним інвестиціям, проводиться реконструкція та переоснащення відкритих для відвідування міських кінотеатрів та будівництво багатозальних кінотеатрів у торговельно-розважальних центрах, а з іншого – загальна кількість міських кінотеатрів зменшується. При цьому зберігається значна диференціація забезпеченості кінотеатрами в територіальному розрізі, оскільки переважна частина міських кінотеатрів, особливо реконструйованих і переоснащених, знаходиться у великих містах. На сьогодні з 453 районних центрів (без урахування тимчасово окупованих територій) тільки 76 мають діючі кінотеатри. Через неналежний, а іноді й аварійний стан приміщень, застаріле обладнання, кінопоказ в цих кінотеатрах стає практично неможливим та неефективним, що призводить до їх масової ліквідації та перепрофілювання. Це означає, що без кардинально нового підходу до вирішення проблеми кінообслуговування населення районних центрів, невеликих міст та сіл, цей сегмент ринку кінопослуг буде поступово втрачений. Внаслідок малої кількості кінотеатрів в Україні кіномистецтво, і, насамперед, українські кінотвори, стають недоступними для пересічного українського глядача. При обмеженій кількості залів кінотеатри надають перевагу іноземному продукту, що в деяких випадках негативно впливає на загальний духовний та культурний розвиток нації [1].

Для порівняння: у Росії — 3200 кінозалів, у Франції — 5500, у США — 40000. Коментуючи цю статистику директор столичного кінотеатру „Жовтень” Л. Горделадзе зазначає: „Зрозуміло, що в Росії більше населення — але всього лише втричі, а екранів, виходить, більше у вісім разів. Цим і забезпечується масовість кіно. Сьогодні, навіть випустивши геніальний український фільм, ми не вплинемо на світогляд багатьох глядачів, і наше кіно, на жаль, у найближчому майбутньому залишатиметься лише частиною гуманітарної культури, а не масовим мистецтвом, яке доходить до національної аудиторії” [4].

Упродовж двох останніх десятиліть склалася тенденція відриву виробництва від сфери споживання. Українські кінематографісти не завжди були орієнтовані на відтворення актуальних тем, задоволення соціокультурних запитів масової аудиторії, її потреб у пізнанні національних реалій, без чого кінопродукція позбавлена шансів бути успішною. Кіноекран не слугує засобом самопізнання, рефлексій нації щодо свого місця і ролі в сучасному світі, формування духовних цінностей, позитивних моральних стереотипів. Тривале домінування іноземного контенту призвело до падіння інтересу публіки до кінотеатрального показу взагалі та втрати впізнаваності і лояльності глядача до української кінопродукції зокрема. Крім того, відсутня системна державна політика та фінансова підтримка просування кінцевого продукту на ринок [1].

„Якщо в майбутньому в Україні не з'явиться якісний кінопрокат, а глядачам крутитимуть лише серіали, то через десять років люди будуть знову ридати на індійських мюзиклах, як це було колись”, – вважає кінокритик О. Гусев. „Якщо ще двадцять п'ять років наша країна буде знаходитися в ситуації напіврозваленого кінопрокату, де тільки на якихось невеликих фестивалях можна буде побачити посправжньому якісне кіно на великому екрані, а всі інші повинні будуть задовольнятися тим, що вони завантажують з торрентів”, – переконаний кінокритик [5].

Тож, для залучення широкого кола українських та іноземних глядачів до перегляду національних українських фільмів, необхідна значна робота із створення пізнаваності та формування лояльності глядача до українського кіно [1].

Водночас кінознавці підкреслюють, що вітчизняна кіноіндустрія переживає такі перипетії, котрі самі по собі можуть стати сюжетом для блокбастера. На подив, саме криза стимулює кіновиробництво. Це закономірно: коли реалії гірші, ніж хотілося б, людина прагне бодай ілюзорного позитиву. У часи великої депресії у США знімали картини з оптимістичним фіналом. Для українських кінематографістів джерелом оптимізму є вже той факт, що вони знімають. І не лише знімають, а й демонструють. Попри те, що, з огляду на втрату контролю над частиною території, стали недоступними й зали (втрачено 17,6% кінотеатрального ринку), обсяги продажу квитків скоротилися всього лише на 1,6 % порівняно з 2013 роком. Відвідуваність залишилася стабільною, на рівні 2013 року. Тим не менше, навряд чи можна сказати, що вітчизняна кіноіндустрія нарешті купається в грошах. Обсяги прибутків, з поправкою на „стрибки” курсу гривні, менші від минулорічних приблизно на 17%. Здається, непогані стартові умови для успішного наступного кінороку. Однак, попри успіхи українських художніх стрічок на міжнародних кінофестивалях та у прокаті, і не лише в Україні, український кіноринок насторожений [6].

Як зазначалося, останні два роки, на відміну від попередніх, були небачено багатим на вітчизняні кінопрем'єри – як повно-, так і короткометражні. Та оцінки цих успіхів фахівцями звучать не завжди оптимістично. „Наше кіно сьогодні – це радше хобі, а не бізнес, бо не один десяток років цей напрям в Україні перебуває у доволі скрутному становищі”, – вважає виконавчий продюсер телевізійних проєктів О. Омелянов.

Західні стрічки завойовують глядачів неймовірними спецефектами та комп'ютерною графікою, але ж дозволити собі такі багатомільйонні витрати українські кінематографісти сьогодні не можуть.

„Вітчизняне кіно розквітне за умови дотримання двох пунктів: по-перше, це збільшення кількості держзамовлень просвітницьких картин про Україну та її героїв, а по-друге, потрібно розвивати жанрове кіно, яке обожнює більшість глядачів”, – пояснює продюсер.

Та для повного налагодження української кіноіндустрії, за попередніми припущеннями фахівців цієї сфери, навіть при активній діяльності знадобиться близько 10 років.

Більше того, закінчення зйомок фільму ще не свідчить про завершення справи. За загальноприйнятими поняттями, картина вважається вдалою, якщо затрачений на неї бюджет окупається у чотирикратному розмірі.

„Робити ставки тільки на показ в українських кінотеатрах, плануючи зірвати великий куш, не варто: 50% від вартості квитка отримує власне кінотеатр, 25% відраховується дистриб'юторській компанії, 15% зазвичай становлять борги перед інвесторами та кредиторами. Тож чистого прибутку з кожного квитка залишається близько 10%”, – каже О. Омелянов.

Щоб проект окупався, потрібно дотримуватися іншої формули заробітку – важливо, щоб кіно-контент став відправною точкою для створення інших проєктів. Так, персонажі відомих „Сутінок”, „Гаррі Поттера” та „Володаря кілець” стали героями не тільки цілої серії кінофільмів, а й бажаними зображеннями на канцелярських товарах та молодіжному одязі.

Також, аби стати частиною міжнародного кіновсесвіту, не обов'язково тільки знімати якісні та великобюджетні картини. З багатьма європейськими країнами вже давно налагоджено певну систему співпраці – зокрема, в Болгарії, Румунії та Чехії оформлено великі локації для голлівудських студій, де проходять зйомки багатьох різножанрових західних кінострічок. Це гарантує доволі значні надходження до бюджету цих країн.

Однією з головних цілей вітчизняної індустрії також має стати облаштування локацій на території України, тим паче що для цього є все: ліси, гори, замки та степи. Аби вийти на міжнародні масштаби, потрібно знайти інвесторів, які сприятимуть створенню матеріально-технічної бази для зйомок повнометражних закордонних фільмів.

Слід зазначити, що саме у Києві та області знято чимало відомих фільмів або окремих фрагментів до них, зокрема, „Ад'ютант його Превосходительства”, „Королева бензоколонки”, „За двома зайцями”, „Людина з кіноапаратом”, „Свати” та багато інших [7].

Водночас, вже сьогодні існують українські фільми, поява яких у кінопрокаті стала справжньою сенсацією.

Так, подією став вихід фільму „Поводир” О. Саніна. Продюсери стрічки намагаються уникнути прорахунків, які було допущено при прокаті інших вітчизняних стрічок. У першу чергу це було помітно по масованій промоції стрічки – її постерами було завішано весь Київ. Крім того, виготовили достатню кількість копій для того, щоб всеукраїнська прем'єра (вона стартувала 12 листопада 2014 року) накрила відразу 130 кінотеатрів по всій країні.

„Це серйозний крок українського кіно в бік прокату, – зазначив голова Держкіно України П. Ілленко. – Сподіваюся, буде створено прецедент, який спростує міф про те, що українське кіно не цікаве українському глядачеві” [8].

І дійсно, „Поводир” став кращим дебютантом, який за перший уїк-енд прокату встигли подивитися 94 754 глядачів, а його збори склали 265 тисяч доларів. Середній показник зборів на копію (а їх 130) склав 2040 доларів. За кількістю глядачів результати по перегляду „Поводиря” можна порівняти з такими голлівудськими фільмами, як „Анна Кареніна” (82 902 глядачі за перший уїк-енд), „Ве-

ликий Гетсбі” (84 734 глядачів за перший уїк-енд), „Джанго вільний” (71 917 глядачів за перший уїк-енд). Також слід зауважити, що „Поводир” став фільмом з найуспішнішим бокс-офісом серед кіно українського виробництва. Для порівняння – інші відомі українські фільми за перший прокатний уїк-енд переглянуло: „Той хто пройшов крізь вогонь” – 3 979 глядачів; „Тіні незабутих предків” – 52 157 глядачів; „Ломбард” – 5 305 глядачів; „Кохаю і крапка” – 2 978 глядачів [9].

Фільм одночасно демонстрували практично в кожному великому місті. „Так у нас виходили тільки великі американські блокбастери, – підкреслив О. Санін. – Ми одна з небагатьох націй на планеті, яка може дозволити собі власну кінематографію. Маємо прекрасні традиції, людей, які вміють знімати фільми, людей, які люблять їх дивитися. До останнього часу ми гралися тільки в закордонні фестивалі, знімали кіно для „продажу родини”. Режисери мого покоління відкрили, де ми живемо, навіщо все це знімаємо”. Змінилися, вважає О. Санін, і глядачі: „Вони хочуть бачити на екрані свої інтереси, свою мову. Щось справжнє про себе, не тільки історії трагедій чи екранні втілення людей, намальованих на їхніх купюрах. Зараз ми вже б’ємося за власного глядача. Я їжджу по всій Україні, мені дуже важливо, що мені говорять, про що запитують” [10].

Тож, у пресі відзначали, що продюсерів фільму можна поздоровити з успішним стартом, адже це найкращий результат бокс-офісу українських фільмів, що будь-коли виходили в кіно. З іншого боку, у пресі зауважували, що сподівання на кілька мільйонів доларів зборів „Поводиря” видавалися дещо перебільшеними [9].

На дев’ятому тижні прокату „Поводир” О. Саніна вийшов з топової десятки українського прокату. Результати цього найуспішнішого українського фільму такі: збори – 14 мільйонів 80 тисяч гривень (при бюджеті 16–18 мільйонів), кількість проданих квитків – 360 064 [11].

За словами режисера О. Саніна, для нього „було дуже важливим, щоб цей фільм побачили якомога більше людей. Я зробив для цього все можливе, і, сподіваюся, його перегляне ще більша кількість глядачів. Зараз ми просимо кінотеатри, щоб вони йшли людям назустріч і застосовували якісь пільги. Багато людей приходить в кінотеатри і просто не мають стільки грошей на квиток, але величезний інтерес. Деякі кінотеатри підтримують наше прохання”.

О. Санін також зазначив, що деякі кінотеатри на сході країни відмовилися демонструвати картину. „Вони бояться, що їх сплять або підірвуть кінотеатр. Не думав, що це настільки складно”, – резюмував О. Санін. Він також розповів, що люди з цих регіонів зверталися до нього з проханням показати стрічку. Тому фільм там демонстрували у військових частинах і школах [12].

Конкуренцію „Поводирю” склав художній фільм „Незламна” (режисер – С. Мокрицький) спільного виробництва України та Росії. За перший вікенд прокату його переглянули понад 90 тис. глядачів, а збори першого вікенду тільки в Україні склали понад 4,5 млн грн. Фільм за результатами першого вікенду перевершив такі голлівудські релізи весни 2015 року, як фантастичний трилер „Дивергент”, і більш ніж утричі перевершив за зборами воєнну драму Анджеліни Джолі

„Нескорений” і оscarоносний байопік „Гра в імітацію” з Бенедиктом Камбербетчем, які також базуються на реальних подіях часів Другої світової війни.

Фільм знімали українська студія „Кінороб” і російська студія „Новые люди” за участі телеканалу „Україна” і групи компаній Film.ua. Зйомки картини розпочалися у 2012 році й завершилися в середині червня 2014 року. Бюджет фільму складає 5 млн доларів (70% – Україна, 30% – Росія) [13].

Стрічка С. Мокрицького вийшла на 112 екранах, а за кількістю глядачів старт „Незламної” цілком можна було порівняти зі стартом „Поводиря” О. Саніна. Стрічка дозволила фільмам компанії UFD зайняти друге місце в рейтингу прокатників з 21 % зборів [14].

З 18 по 21 грудня 2014 року, у перший вікенд прокату, український повнометражний мультфільм „Бабай” М. Медвідь подивилися 25,5 тис. глядачів. Касові збори склали 960 тис. грн. Фільм вийшов на майже 100 екранах.

Перед початком прокату продюсер Е. Ахрамович заявив, що одна гривня з кожного проданого квитка буде спрямована на допомогу дітям-переселенцям. За перший вікенд обсяг благодійної допомоги склав 25,6 тис. грн. Прокат „Бабая” планували на 17 плівкових фільмокопіях і цифрових копіях DCP. Продюсер розраховував на те, що збори анімаційної стрічки в Україні складуть близько 8 млн. грн. І хоча такі сподівання не справдилися (загалом в українському прокаті „Бабай” зібрав 1 млн. 871 тис. грн.), старт „Бабая” в Україні варто визнати успішним. По-перше, картина, яка була запущена у виробництво ще в 2007 році, все ж вийшла на екран. По-друге, вже за результатами перших чотирьох днів прокату вона стала однією з найуспішніших стрічок суто українського виробництва. А також – найпопулярнішим сімейним українським фільмом [15].

Звісно, ці приклади найбільш успішних у прокаті українських стрічок, не поширюються на всю вітчизняну кінопродукцію. Збори більшості наших фільмів і досі залишаються невеликими. Та найголовніше в Україні все-таки відбулося: вже сформувалася вітчизняна кіноаудиторія, і вона інша, ніж російська. На цьому наголосила директор столичного кінотеатру „Жовтень” Л. Горделадзе. За її словами, по-перше, розійшлися аудиторії кінотеатру та телеекрану. По-друге, розійшлися українська та російська кіноаудиторії. Як зазначила Л. Горделадзе, „я це помітила, коли виходили фільми „Матч” та „Легенда 17”. Особливо на „Легенді 17” стало зрозуміло, що українська та російська аудиторії абсолютно різні. Зсуви тектонічні відбулися. „Легенду 17” продюсери розписали по вищому розряду, але мали дуже низьку відвідуваність, оскільки „наша аудиторія, надивившись європейського кіно, захотіла українського кіно такого ж рівня”. На „полуничку” вітчизняний глядач, переконана Л. Горделадзе, не піде. Однак, знову ж таки, потрібні кошти. Для залучення грошей держава має розробити програму підтримки української кіноіндустрії, хоча б у плані збільшення кількості та місткості залів. Тоді кіновиробництво отримає „магазини”, де зможе продати свою продукцію. І хоча це має статися не за бюджетні гроші, та умови для притоку інвестицій держава створити все-таки може. Окрім того, має бути розвинена індустрія промовітчизняної кінопродукції, бо глядач просто не знає, що українські фільми виходять та демонструються, а

продюсери та режисери досі не мають централізованого координаційного органу з розповсюдження українського продукту [6].

Певним кроком для розвитку вітчизняного кінопрокату можна вважати відкриття спеціалізованих кінотеатрів, спрямованих на показ національного кінопродукту та арт-хаузного кіно.

У перші дні березня 2015 року у столиці, на базі кінотеатру ім. Чапаєва біля Львівській площі, відкрили кінотеатр на сто місць, в репертуарі якого будуть лише українські фільми – здебільшого сучасні. Його було створено у Києві в 1913 році, тож – це найстаріший кінозаклад столиці. Він називався „Ліра” до 1937 року. Саме цю історичну назву кінематографісти за підтримки мерії і повернули закладу. Ініціаторами нового проекту стали кінематографісти М. Слабошпицький, В. Васянович, А. Шпилюк, Д. Томашпільський та О. Дем’яненко. Поки що у відновленій „Лірі” особливого аншлагу не помітно, але і порожнього залу немає. Тут кожен знайде щось своє. Є дитячі фільми, артхаузні, патріотичні, фантастика, комедія, драма. Щочетверга у кінотеатрі можна подивитися фільми під рубрикою „Музей кіно”, тобто українську кінокласику. Квиток коштує 25 грн.

На думку режисера Д. Томашпольського, українські фільми „загублені в прокаті, тому що вони підпорядковуються тим самим законам, за якими в прокаті показують американські блокбастери: максимум два-три тижні”.

У новому кінотеатрі, впевнений Д. Томашпольський, глядач зможе скласти для себе повноцінну картину того, що відбувається в українському кіно.

Коментуючи репертуар кінотеатру, режисер М. Слабошпицький зазначив: „Тут повне різноманіття: є гарні фільми, є погані, є видатне кіно, є масове й елітарне. За останні три роки, насамперед за державної підтримки, коли ухвалили рішення створювати український кінематограф, всі, хто хотів зняти кіно, цю можливість отримали і зараз у нас є справжній портрет вітчизняного кінематографа. Крім того, у програму увійдуть фільми, які знімають зараз без допомоги держави, але на волонтерських засадах, наприклад, я бачив у репертуарі фільми „Добровольці Божої дружини” Л. Кантера, „Сильніше, ніж зброя” від „Вавилон’13”. Я дуже радий, що це відбулося... Глядачі зможуть зрозуміти, чи потрібні їм українські фільми, чи готові вони як виборці на наступних виборах запитати у кожної політсили, яка ваша позиція щодо української кіно”.

У Національній спілці кінематографістів України не очікують, що проект швидко стане комерційним. „Це волонтерська історія. Одні волонтери роблять щось важливе на фронті, а інші – в тилу. Ми – кінематографісти-волонтери”, – підкреслює Д. Томашпольський.

У подальших планах НСК України – створити мережу схожих кінотеатрів по всій країні [16, 17, 18].

У столиці, неподалік від станції метро „Харківська”, працює дитячий спеціалізований кінотеатр „Факел”. Трохи більше року тому він нічим не вирізнявся з-поміж інших комунальних кінотеатрів Києва, а мешканці Харківського масиву або взагалі не знали, що зовсім поряд є діючий кінотеатр для дітей, або ж не особливо звертали увагу на непримітну сіру будівлю, що губилася поміж супермаркетом й місцевими магазинчиками. Втім, кінотеатру „Факел” пощастило. „Усе по-

чалось з того, що ми вирішили показати в кінотеатрі „Факел” дві стрічки з трилогії „Моє дитинство” – „Кров” за однойменною новелою Н. Думбадзе та „Мужицький ангел. Різдвяна історія” за оповіданням С. Васильченка”, – розповідає автор трилогії, режисер І. Правило, родина якої мешкає на Харківському масиві. За словами режисера, вона довго шукала майданчик для постійної комунікації з найменшим глядачем. Він виявився зовсім поряд. Відразу після перших показів виникла ідея організувати на базі кінотеатру „Факел” кіноклуб. „Життя на Харківському масиві не таке вже й насичене культурними подіями, – говорить І. Правило, – тому ми відразу подумали, що кіноклуб міг би стати ключиком до розвитку культурного життя масиву. Із жовтня 2014 року розпочалися наші щотижневі зібрання, які тривають досі. Приємно, що серед наших відвідувачів не лише жителі району, до нас приїзять із Борщагівки, Троєщини, Бортничів. Ми не лише дивимося хороше кіно, а й обговорюємо його, дискутуємо на соціальні теми, ділимося тим, як відчуваємо цей світ і що можемо зробити для того, щоб він ставав кращим” [19].

Діяльність кінотеатрів може мати суттєвий вплив і на виховання патріотизму, що особливо важливо у наш час. Так, один із найстаріших столичних кінотеатрів „Кінопанорама” за образним висловом у пресі, опинився „на передовій”. Ще в липні 2014 року тут ініціювали проект „Допоможи українській армії”. Акція позиціювалася як живе спілкування бійців та кіноглядачів, котрі опинилися в столиці в один і той самий час в одному місці. Згодом проект розгалужився: з’явилися нові акції, ідеї, ініціативи. Кінотеатр постійно апелює до реальної допомоги: збір коштів (для підтримання бійців), придбання бронежилетів тощо. За словами директора закладу Н. Соболевої, коли розпочалася війна на сході, в „Кінопанораму” стали писати багато постійних глядачів. „Вони запитували: „Куди можна відправити гроші, щоб вони потрапили на потреби армії, а не комусь у кишеню?” Деякі люди не довіряли фондам, просили нас організувати збирання коштів. Тобто це рішення визріло саме собою. Кінотеатр пропускає близько 4-5 тис. глядачів на місяць. І зрозуміло, що це – можливість централізовано збирати кошти”. Усі ініціативи в результаті й склалися в проект „Допоможи українській армії”.

Кінотеатр „Кінопанорама” у контексті своїх громадянських ініціатив у вересні 2014 року запустив спеціальну програму українських фільмів. Усі виручені кошти підуть на підтримку режисера О. Сенцова, ув’язненого сьогодні в російській тюрмі. Більшість картин знято в Україні, чимало – відзначених на кінофестивалях. Зокрема, було показано такі фільми: „Гамер” О. Сенцова, „Молитва за гетьмана Мазепу” Ю. Ілленка, „Іван Сила” В. Андрієнка, „Сурмач” А. Матешка, „Параджанов” О. Фетисової та С. Аведикяна, „Хайтарма” А. Сеїтаблаєва [20].

На жаль, технічний стан „Кінопанорами” викликає суттєві питання. Так, 8 січня 2015 року на балконі великого кінозалу, біля кінопроекторної, під час перегляду фільму сталося займання. Пожежу було локалізовано та ліквідовано протягом 30-40 хвилин. Жертв та потерпілих не було. Ймовірною причиною займання стало несправне електрообладнання [21].

Триває у столиці й боротьба за збереження кінотеатрів. Київська влада виділила 12 мільйонів гривень для відновлення кінотеатру „Жовтень”. З осені 2014

р. йдуть роботи з реконструкції будівлі. Кінотеатр підпалили в жовтні 2014 р. під час показу одного з фільмів Київського міжнародного кінофестивалю „Молодість”. Хоча двері „Жовтня” для глядача зачинені, „Благодійним фондом підтримки кінотеатру Жовтень” було створено кіноклуб. Кожного четверга в „Сінема Сіті” йде показ фільмів. Зібрані кошти йдуть на відновлення кінотеатру.

Також на сайті „Жовтня” проходить благодійна акція. Кожен охочий може зробити внесок сумою в 40 гривень. Після закінчення реставрації кінотеатру можна буде придбати квиток на будь-який сеанс за пільговою ціною. Всі зібрані кошти підуть на оновлення обладнання, зокрема, цифрового кінопроектора.

С. Щелкунов, засновник спільноти „Врятуй Жовтень”, розповідає, що охочих допомогти досить багато: „Коли ще не було презентовано проект реконструкції, збирати гроші на кінотеатр було досить складно. В першу чергу, через військову агресію на сході України. До того ж, ремонтні роботи почались тільки нещодавно, хоча пройшло вже півроку. Але ми цей час використали, щоб знайти відповідальних волонтерів, які б могли очолити різні благодійні проекти”.

З кінця квітня діє акція „Cinema Postcards”. У її рамках створено та надруковано листівки на тему кіно. Там є український комплект з портретами Богдана Ступки, Івана Миколайчука й Олександра Довженка. Але найбільш популярними серед покупців стали Квентін Тарантіно, Джим Джармуш й Вес Андерсон. Також є листівки із зображенням Чарлі Чапліна. Одна листівка коштує 15 гривень, набір із трьох – 30 гривень.

Завдяки волонтерам, міська влада зобов’язалась відновити „Жовтень” до осені 2015 р., аби фестиваль „Молодість” пройшов в звичних для киян стінах. Кінотеатр буде мати такий же вигляд, яким він був до пожежі – шість залів разом із невеличким кафе. Директор кінотеатру Л. Горделадзе зазначає, що реставрація будівлі йде строго за проектом. Тому „новий Жовтень” має стати повною копією попереднього [22].

Успіхом можна вважати й повернення киянам кінотеатру „Тампере”. На початку 2015 року Київський апеляційний господарський суд погодився із доводами столичної прокуратури та залишив без змін рішення суду першої інстанції, яким кінотеатр „Тампере” повернуто у комунальну власність. 2009 року на підставі розпоряджень Київської міськдержадміністрації столичному товариству передано у власність приміщення кінотеатру на вулиці Героїв Севастополя. Однак з’ясувалося, що майновий комплекс віддали комерційній структурі поза встановленою приватизаційною процедурою. Київрада не ухвалювала жодного рішення щодо відчуження цього об’єкта на користь приватної структури. Прокуратура Солом’янського району заявила позов до Господарського суду з вимогою повернути з незаконного володіння культурний заклад. Суд задовольнив позовні вимоги прокуратури у повному обсязі. Наразі постановою апеляційної інстанції вказане рішення залишено без змін [23].

Та є у столиці й приклади знищення кінотеатрів. Так, двоповерхова цегляна будівля кінотеатру імені Олександра Довженка, побудованого у 1962 році, переобладнаного у 1979 році, вже наприкінці 90-х стала непридатною для здійснення своєї безпосередньої функції – показу фільмів. Цю споруду знесли кілька

років тому, і незабаром на її місці має з'явитися сучасний кінокомплекс. Втім, останнім часом ширяться чутки: замість Довженкового кінотеатру можуть з'явитися стандартні житлові „свічки” [24].

Все ж, цей негативний приклад більше має відношення до минулих років, ніж до сьогодення. Тож, можна сподіватися, що наведені вище позитивні факти краще ілюструють сучасні тенденції.

Саме ці тенденції, які намітилися у столиці, поширюється і на регіони нашої держави.

Наприклад, львівський кінотеатр „Сокіл”, як і більшість місцевих кінотеатрів, тривалий час занепадав. Однак 18 грудня 2014 р. міська рада реорганізувала його у „Львівський кіноцентр” зі збереженням функціонального призначення, чим надала закладу друге дихання. Відтак на це з бюджету розвитку було виділено 200 тисяч гривень й проведено конкурс на посаду директора кіноцентру. Ним став громадський активіст А. Породко.

Не чекаючи коштів, він разом з однодумцями власноруч взявся за ремонт та прибирання кінотеатру: стіни зашили ОСП, пофарбували стелю, поклали у кінозалі ковровлін, замінили частину вікон, придбали нове обладнання для кінопоказів тощо. Одним із підрозділів Кіноцентру стане кінокомісія, яка здійснюватиме роботу з організації, інспірації, промоції кінозйомок у Львові тощо. Також планується створення кіношколи.

„Ми буквально виживали, – зазначив А. Породко. – Ніхто нам не допомагав навіть тоді, коли щось ламалося. Все самі... Але завдяки колективу кінотеатру львів'яни матимуть кіноцентр. Він працював тут упродовж багатьох років, і зрештою це стало їхнім життям, з яким неможливо попрощатися. Тут поєднується старий колектив із новим. А міськрада дала нам кредит довіри – мовляв, працюйте. Зараз Кіноцентр більш комфортно виглядає всередині. Все, що реанімувалося, – за кошти самого колективу. В ньому всі – ентузіасти, які розуміють, що тут багато не заробиш. Але це дещо більше, ніж просто робота – наш спосіб життя і другий дім... Ми будемо виховувати глядача й робитимемо це якісними фільмами, які б розвивали мислення” [25].

Завершуючи огляд сучасного стану вітчизняного кінопрокату, можна зазначити, що зараз в Україні, незважаючи на певні труднощі, йде поступовий процес його відновлення. Хоча тут ще залишається поле для великої роботи.

„Кіно – потужна інформаційна зброя, тож національний кінематограф повинен стати інструментом боротьби за національну безпеку”, – підкреслював Віце-прем'єр-міністр – Міністр культури України В. Кириленко. На його думку, „саме зараз потрібно робити кіно, яке дивитимуться українці про Україну, кіно, де наші люди, наші вулиці, наші герої будуть у кадрі”. А популяризувати таке кіно, донести його до глядача може тільки якісний, сучасний кінопрокат [2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Національної стратегії розвитку кіноіндустрії України на 2015–2020 роки : проект / Державне агентство України з питань кіно // http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/619/proekt_natsionalnoyi_strategiyi_rozvitku_kinoindustriyi_ukrayini_na_20152020_roki.html
2. Долина Н. Український кінематограф: у коморі пусто, а жито сій / Долина Н. // Уряд. кур'єр. – 2015. – 17 січ.
3. Кинотеатры показали 13 украинских фильмов с начала года / Інф. // http://culture.lb.ua/news/2015/04/21/302514_kinoteatri_pokazali_13_ukrainskih.html
4. Дмитро Десятерик Декілька незлих слів про український кінопрокат / Дмитро Десятерик // <http://www.day.kiev.ua/uk/article/kultura/dekilka-vezlih-sliv-pro-ukrayinskiy-kinoprokat>
5. Україні потрібен якісний кінопрокат, інакше будемо знову ридати над індійськими фільмами, кінокритик / Інф. // http://espresso.tv/news/2014/11/27/-ukrayini_potriben_yakisnyy_kinoprokat_inakshe_budemo_znovu_rydaty_nad_indiys
6. Касіч Г. Поле битви – екран / Касіч Г. // Хрещатик. – 2014. – 31 груд.
7. Редька Г. Кінопростір України: акцент на жанрові картини та співпрацю з Голлівудом / Редька Г. // Вечір. Київ. – 2014. – 10 лип.
8. Зварич О. Той, хто бореться у п'їтьмі / Зварич О. // Україна молода. – 2014. – 14–15 лист.
9. Уїк-енд „Поводиря” / Інф. // http://kino-teatr.ua/uk/main/box_article/-article_id/192.phtml
10. Шевчук І. Історичну драму Олеса Санїна „Поводир” називають проривом в українському кіно / Шевчук І. // Уряд. кур'єр. – 2014. – 8 листоп.
11. Новорїчна феєрія / Інф. // http://kino-teatr.ua/uk/main/box_article/-article_id/199.phtml
12. Кїнотеатри сходу бояться показувати фїльм „Поводир” / Інф. // <http://uapress.info/uk/news/show/48919>
13. „Незламна” за перший вїкенд прокату зїбрала в Україні 4,5 млн грн / Інф. // <http://www.telekritika.ua/rinok/2015-04-08/105850>
14. Тїюнїнг бокс-офісу / Інф. // http://kino-teatr.ua/uk/main/-box_article/article_id/212.phtml
15. За перший вїкенд мультфїльм „Бабай” подивились 25,5 тис. глядачїв / Інф. // http://zaxid.net/news/showNews.do?za_pershiy_vikend_multfilm_babay
16. У Києві вїдкрїють кїнотеатр українських фїльмїв / Інф. // http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2015/02/150225_lira_cinema_ko
17. Коваль О. Повернення „Лїри” / Коваль О. // Україна молода. – 2015. – 6–7 берез.
18. Лише новї українські фїльми показуватимуть у „Лїри” / Інф. // День. – 2014. – 6–7 лїют.
19. Скуба В. Історїя одного кїноклубу / Скуба В. // День. – 2015. – 16–17 січ.

20. Ілленко Л. „Майдан”, „Айдар”, Сенцов у „Кінопанорами” / Ілленко Л. // Дзеркало тижня. Україна. – 2014. – 30 серп. – 5 верес. – С. 15.

21. Причина пожежі в кінотеатрі „Кінопанорама” / Інф. // Хрещатик. – 2015. – 13 січ.

22. Відновити кінотеатр „Жовтень” допомагають Тарантіно, Чаплін й Ступка / Інф. // <http://ridna.ua/2015/05/vidnovyty-kinoteatr-zhovten-dopomahayut-tarantino-chaplin-j-stupka/>

23. Кінотеатр „Тампере” повернули киянам / Інф. // Хрещатик. – 2015. – 14 січ.

24. Кінотеатр ім. О. Довженка або чергові „свічки”? / Інф. // <http://kyiv1.org/news/kinoteatr-im-o-dovgenka-abo-chergovi-svichki-041746/>

25. Породко А., Пальчиков Д. „Виховуватимемо глядача” / Породко А., Пальчиков Д. // День. – 2015. – 26 берез.

Матеріал підготував

Бурнашов І.Ю.,
зав. сектором
відділу наукового
аналізу і узагальнення
інформації

Комп’ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 10.06.2015. Обл.-вид. арк. 0,75. Б/т. Зам. 65. Безплатно

Ротапринт НІБ України, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12